

Skolemonitor

SEKTIONER > NYHEDER | DEBAT | NAVNE | SKOLEUDVIKLING | JOB | KURSER OG KONFERENCER | MENU

Journalist:
ANDRÉ KALLEHAVE
GRENDSLEV

Foto:
ERNST VAN NORDE



PPR

»Vi kunne se i krystalkuglen, at det her ville blive et problem«:

Nordfynsk skole kaster lys på 'ukendt' diagnose

På trods af at være mere udbredt end ADHD, bliver sprogforstyrrelsen DLD ofte refereret til som en 'ukendt diagnose'. På Glavendrupskolen i Nordfyns Kommune har man dog lavet en målrettet DLD-indsats, der har vist gode resultater – men også ganske små justeringer, kan gøre en stor forskel.

DLD-diagnosen er ikke særligt kendt i folkemunde – og bliver ofte omtalt som værende ukendt og underbelyst – på trods af at være mere udbredt end ADHD.

Det er den dog ikke på Glavendrupskolen i Nordfyns Kommune, hvor man de seneste to år har arbejdet aktivt med at inkludere børn med den noget underbelyste sprogforstyrrelse DLD i undervisningen – og med positive resultater.

Modellen er simpel. På Glavendrupskolen har man ansat en logopæd, der er koblet op på skolens almene 0.-2. klasser, og som så har et særligt fokus på at understøtte de børn med DLD-diagnosen – og andre lignende sprog- og talevanskeligheder – der kan opleve udfordringer med at læse, tale og forstå sproget.

Modellen følger både principperne fra Nest-klasser og coteaching – og kaldes SprogSporet.

»Tanken er, at det skal være win-win-projekt, hvor de DLD-udfordrede børn oplever at være en del af det store fællesskab og være i et tilbud, der matcher deres behov – samtidig med, at resterende børn får ekstra meget ud af at være i et sprogligt godt funderet miljø,« siger Jan Møller-Iversen, der er skoleleder på Glavendrupskolen.

Selv om DLD-diagnosen som sagt ofte omtales som værende 'ukendt', er den ikke helt ny i PPR- og logopædkredse, hvor opgaven er, at hjælpe skolerne med at få kendskabet og værktøjerne til at kunne hjælpe elever med diagnosen.

Og med ganske få justeringer af den allerede eksisterende undervisning, er det muligt at gøre en kæmpe forskel, lyder det fra en PPR-medarbejder i Nordfyns Kommune.

»Skolelederne er oftest meget overraskede over, hvor udbredt DLD er.«

Den 'nye' diagnose

DLD - eller developmental language disorder – er en sprogforstyrrelse, der estimeres til at findes blandt 1-2 børn i en skoleklasse – eller syv procent af en årgang.

Det gør DLD til en mere udbredt diagnose end ADHD og autisme.

Diagnosen optræder for første gang i WHO i 2022, men diagnosen er på sin vis ikke ny.

Tidligere gik den under betegnelsen SLI (specific language impairment), men med den nye betegnelse – kombineret med den store udbredelse af diagnosen – har kastet et nyt lys over diagnosen, fortæller Jana Asmussen-Hansen, der er logopæd i PPR i Nordfyns Kommune.

Hun oplever, at udbredelsen af DLD har været en proces, hvor der gradvis er blevet kastet mere lys på, hvad diagnosen egentlig vil sige – både i forskningen, men også praksiserfaring.

»Man er blevet mere opmærksom på, at der er flere børn, der ikke har generelle indlæringsvanskeligheder, men sprogvanskeligheder. Det kan eksempelvis være udtalevanskeligheder i børnehaven eller et lille ordforråd, som man ikke har tænkt videre over, men så dukker det op igen i skolealderen, fordi det virkelig begynder at blive svært,« siger Jana Asmussen-Hansen.

»DLD er virkelig noget, der fylder meget i mange logopæd-kredse, fordi man jo netop har fundet ud af, hvor mange det drejer sig om.«

Konkret har det betydet, at PPR-logopæderne i Nordfyns Kommune siden august 2023 har afholdt en række workshops, hvor kommunens skoler er blevet introduceret for DLD, og hvordan man konkret kan arbejde med det på ganske simple måder.

For Jana Asmussen-Hansens vedkommende har det været afgørende, at lærer, læsevejleder eller ordblindelærere ikke er gået fra møderne med en opfattelse af, at her er »endnu et problem«.

Og hvordan tog de de så imod det?

»Positivt. Især når vi præsenterede tallene om, at der jo sidder en til to elever per klasse, der er berørt af DLD. Så kan de godt se, at det er noget, der er relevant for dem at forholde sig til.«

Et tilbud for hele kommunen

For Jan Møller-Iversens vedkommende var det blandt andet også de tal, der fik ham til at igangsætte kommunens eget projekt, hvor man har ansat en logopæd til indskolingen på Glavendrupskolen uden for PPR-regi – men som er åben for hele kommunen.

»Vi kunne se i krystalkuglen, at det her ville blive et problem. Vi var simpelthen nødt til at give det noget opmærksomhed, fordi det ville blive en udfordring, vi ikke selv kunne løfte, hvis vi ikke fik gjort noget ved det,« siger han.

På nuværende tidspunkt følger logopæden kun 0. og 1. klasse, men på sigt ønsker man, at tilbuddet skal gælde hele indskolingen. Dog er det specielle ved ordningen, at det er muligt for at alle familier i kommunen at skrive sig op til skoleklassen trods skoledistrikt.

I praksis betyder det, at det mest er familier, der bor tæt på, der benytter sig af ordningen, men i realiteten er ordningen et tilbud for børn i hele kommunen – særligt Glavendrupskolen har haft en stor gruppe af elever med DLD-udfordringer, hvilket har placeret tilbuddet der.

»På den måde kan vi få nogle erfaringer med, hvordan man kan gøre det på en god måde,« Jan Møller-Iversen.

Gennem både kvalitative og kvantitative undersøgelser har man hos Nordfyns Kommune evalueret over det første år med SprogSporet som tilbud på Glavendrupskolen, som blandt andet viser, at alle de pågældende sprog- og talevanskeligheder har udviklet sig positivt inden for de områder, hvor de har været udfordret.

Ligeledes viser trivselsdata, at de udfordrede elever ligger på niveau med deres jævnaldrende i klassen og klarer sig enten forventeligt eller bedre end referencerne for deres klassetrin.

Tilknytningen af en logopæd i undervisningen har også haft en positiv betydning på de fagprofessionelle i skolen, lyder det i evalueringen – lige så vel som at logopæden har fået noget ud af de skoleprofessionelles egenskaber.

»Jeg synes da jeg har fået et bedre øje for, hvem der sidder og er hægtet af, når vi har undervisning og for hvem det skyldes udfordringer med sprogforståelsen,« udtaler en børnehaveklasseleder.

Tydelig kommunikation

Når Jana Asmussen-Hansen afholder workshops for skolerne i Nordfyns Kommune, trækker hun på sit tyske ophav for at give skolerne et indtryk af, hvad det vil sige at have DLD, og hvor lidt der skal for at gøre en stor forskel.

»Jeg kommer selv fra Tyskland, så jeg læser en tekst op meget hurtigt på tysk uden at holde øjenkontakt,« siger hun og fortsætter:

»Bagefter gør jeg det samme med langsom tale, pauser, øjenkontakt, kropssprog og noget visuelt støtte, og det gør en gigantisk forskel.«

Der er en selvstændig pointe i, at der er nogle ting, man som skole og underviser kan gøre lige nu og her, og som modsat indskolingstilbuddet ikke indebærer deciderede strukturelle forandringer i skolen – situationer, hvor »man kan skrue en lille bitte smule, men gøre en kæmpe forskel, som er afgørende for en DLD-elev«, siger Jana Asmussen-Hansen.

Det indebærer eksempelvis noget så lavpraktisk som tempoet i tale, øjenkontakt og elevernes placering i klasselokalet. Det gælder også i selve underviserens forberedelse, hvor man kan arbejde med at udpege tydelige nøgleord, man kan skrive på tavlen eller

noget visuelt understøttende som simple billeder eller skitser. Alt i alt handler det om tydelig og klar kommunikation.

»Børn med DLD kan også have svært ved at huske sådan noget som navnene på deres klassekammerater og lære nye ord, og der skal man lidt mere eksplicit hjælpe de elever til at finde nogle huskestrategier.«

En kommunal fællesøkonomi

Glavendrupskolen tilbyder sit 0. og 1.-klasses-tilbud til hele kommunen og ved snart at udvide logopæd-ansættelsen, er man et skridt på vejen til at dække mere af indskolingens.

Ligesom med andre diagnoser kan det nemlig være afgørende, at man får givet børnene den rette hjælp, inden de starter i de større klassetrin.

»Det er afgørende, at børnene lærer DLD-strategier tidligt, så de ikke pludselig sidder i 5. klasse og slet ikke ved, hvordan de kan få hjælp eller hjælpe sig selv,« siger Jana Asmussen-Hansen.

En ting er, at man kan lave konkrete justeringer til sin undervisning for at skabe et bedre undervisningsmiljø for elever med DLD, men når man som på Glavendrupskolen ansætter en logopæd, koster det naturligvis nogle penge på en anden måde, fortæller Jan Møller-Iversen.

»Selvfølgelig koster det nogle penge, men i vores kommune har vi også noget fællesøkonomi, hvor vi har bragt det her projekt på bordet,« siger han.

»Det er derfor, at det har været afgørende, at de andre skoleledere – og skolechefen – har bakket op omkring projektet, og derfor har vi så fundet økonomien til det på tværs af kommunen, da projektet netop også er relevant på tværs.«